

lektura

opracowanie polecane
przez **nauczycieli** i **egzaminatorów**

**pewniak
na teście**

Giovanni Boccaccio

Sokół

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Giovanni Boccaccio

Sokół

Przełożył:
Edward Boyé

Autorka opracowania:
Katarzyna Duda-Kaptur

Korekta:
Konrad Stanilewicz
Agata Tondera
Maria Zagnińska

Korekta ortograficzna:
Rafał Milan

Ilustracje:
Hein Nouwens, Morphart Creation / Shutterstock.com

ISBN 978-83-7517-939-2

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2023

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout i okładka:
Aleksandra Zimoch

Ilustracja na okładce:
ER_09 / Shutterstock.com

Skład:
Pracownia Register

Giovanni Boccaccio

Sokół

Autor: Giovanni Boccaccio

Tytuł: *Sokół*

Rodzaj literacki: epika

Gatunek literacki: nowela

Czas akcji: pierwsza połowa XIV wieku

Miejsce akcji: Florencja i położona pod Florencją posiadłość Federiga

Bohaterowie: Federigo degli Alberighi, Monna Giovanna, mąż i synek Monny Giovanni, dama towarzysząca Monnie Giovannie w odwiedzinach, służący Federiga, sokół

Problematyka: splatanie się życia i śmierci, szczęścia i nieszczęścia w ludzkim życiu

Trzymasz właśnie w ręku jedną z lektur, którą będziesz omawiać na lekcjach języka polskiego. Oprócz **pełnej treści lektury** bez żadnych skrótów znajdziesz tutaj **najlepsze na rynku** dokładne, wyczerpujące opracowanie. Zostało ono przygotowane we współpracy z doświadczonymi polonistami, uwzględniając wszystkie zagadnienia, które mogą Ci się przydać – w oparciu o tematy lekcji, wypracowania, pytania z podręczników i testów, a także wymagania z podstawy programowej. Znajdziesz więc tutaj:

- biografię pisarza zawierającą wszystkie potrzebne fakty,
- precyzyjnie określony i opisany gatunek literacki utworu,
- szczegółowy plan wydarzeń,
- dokładne informacje o czasie i miejscu akcji wraz z wykazem bohaterów,
- staranne i dokładne streszczenie,
- wnikliwie omówioną problematykę,
- wyczerpującą charakterystykę najważniejszych postaci.

Treść utworu została opatrzona **komentarzami na marginesach**, które wskazują najważniejsze informacje – o miejscach, postaciach, czasie akcji, ważne fakty, wydarzenia, cytaty. Możesz je potem łatwo odnaleźć w indeksie komentarzy.

Mamy nadzieję, że praca z przygotowaną przez nas lekturą będzie dla Ciebie łatwa i przyjemna.

Federigo degli Alberighi miłuje bez wzajemności; po stracie całego mienia pozostaje mu jedynie sokół, którego, nic innego nie mając, poświęca na potrawę dla umiłowanej białogłowy, gdy ta doń w gościnę przybywa. Uznawszy o tym dama zmienia postępowanie, wychodzi za niego za mąż i bogatym człowiekiem go czyni.

Argument – krótkie streszczenie fabuły

Gdy Filomena skończyła opowieść swoją, królowa, widząc, że krom¹ Dionea, który miał osobny przywilej, ona tylko nie opowiadała jeszcze, z wesołą twarzą w te słowa zaczęła:

Kompozycja szkatułkowa – narracja zewnętrzna

– Na mnie tedy kolej przychodzi i dlatego też chcę wywiązać się z mojego obowiązku powieścią, która wiele z poprzednią ma podobieństwa². Dowiedcie się z niej nie tylko o tym, jaką władzę wdzięki wasze nad szlachetnymi sercami sprawują, ale także nauczycie się nagrody stosownej z własnej woli udzielać, nie czekając na los, który dary swoje nieraz w dziwaczny i niesprawiedliwy sposób rozdziela.

Kompozycja szkatułkowa – narracja Fiammetty

Wiedźcie tedy, że niedawnymi czasy w mieście naszym Coppo di Borghese Domenichi u wszystkich osobną czią się cieszył, a może jeszcze się cieszy, więcej dla cnót i szlachetnych obyczajów niżli dla starożytności rodu swego. Ów zacny człek, niezaćmionej pamięci godzien, do lat sędziwych przyszedłszy lubił opowiadać sąsiadom i znajomym swoim o dawnych czasach i zdarzeniach. Umiał zaś mówić tak udatnie, językiem ozdobnym, i wspomnień miał tyle, że pod tym względem nikt z nim w paragon³ wchodzić nie mógł.

Sens moralny opowieści

«Wśród innych pięknych gadek powracał do opowieści o młodym szlachcicu, zwanym Federigo degli Alberighi,

Kompozycja szkatułkowa – przytoczenie opowieści Coppa di Borghese

¹ Krom – poza (w tym wypadku: Dioneem).

² Opowieść ósma dotyczy zalotów Nastagia, które jego wybranka konsekwentnie odrzucała. Młodzieniec zjednał jednak jej względy dzięki intrydze.

³ Paragon (z wł.: *paragone*) – porównanie.

Federigo – przedstawienie postaci

Monna Giovanna – przedstawienie postaci

Miłość dworna

synu im⁴ Filipa, który niegdyś żył we Florencji. Według jego słów, Federigo swoją rycerską biegłością i polerowanymi obyczajami przed wszystkimi młodzieńcami we Florencji wziął przodek. Zakochał się on w pewnej szlachetnej damie, imieniem Monna Giovanna, uchodzącej podówczas za najpiękniejszą może we Florencji białogłową. Dla pozyskania jej względów na turniejach na najzuchwalsze hazardy się ważył, wyprawiał wspa-

niałe uczyty i podarunki czynił mnogie, na stan majątku swego wcale nie bacząc.

Aliści dama, równie uczciwa, jak piękna, nie dbała ani o niego, ani o to, co na jej cześć urządzał. Federigo siła pieniędzy ponad możność swą zmarnotrawiwszy, a nic nie zyskawszy, jak to łatwo się dzieje, popadł wkrótce w taką biedę, że z całej majątności nic mu nie pozostało krom małej posiadłości, z której nędzny profit czerpał, i jednego wspaniałego sokoła. Miłość jego przez tę biedę wcale się nie zmniejszyła, owszem, gorętszą jeszcze się stała; a ponieważ nie mógł w mieście już dłużej żyć tak okazale, jak by był tego pragnął, przeniósł się do owej posiadłości i tam, niczyjej pomocy nie prosząc, zajmował się polowaniem z sokołem i cierpliwie ubóstwo swoje znosił. Pod ten czas właśnie zdarzyło się, że małżonek Monny Giovanny ciężko zachorował. Czując się bliskim śmierci, spisał testament, mocą którego podrastającego synaczka swego zrobił dziedzicem wszystkich wielkich swoich bogactw; na przypadek bezpotomnej śmierci syna, Monna Giovanna, jako umiłowana żona, wszystko dziedziczyć miała. Po czym zmarł.

Po jego śmierci wdowa, jak to u naszych niewiast jest w obyczaju, udała się pospołu z synkiem na całe lato do jednej z posiadłości swoich, położonej blisko siedziby Federiga. Zdarzyło się, że synek jej, który niezmiernie ptaki i psy lubił, wnet z Federigiem się za-

Motyw sokoła

przyjaźnił. Widując często jego sokoła, tak niezmiernie sobie w nim upodobał, że jedynie żądzą posiadania go pałał; nie śmiał jednak Federiga o niego prosić wiedząc, jaką wartość doń przywiązuje. Po pewnym czasie chłopiec zachorował.

Synek Monny Giovanny – choroba

Monna Giovanna, kochająca z całej duszy swego jedynaka, niewymownie chorobą jego się strapiła; po całych dniach nie odstępowała

⁴ Imć – jegomość, w tekście: jegomości.

Biografia Giovanniego Boccaccia

Giovanni Boccaccio urodził się w roku **1313** we Florencji (inne źródła wspominają o tokańskim miasteczku Certaldo). Był jednym z pierwszych renesansowych humanistów (tzn. osób wszechstronnie wykształconych, stawiających w centrum swych zainteresowań człowieka i jego relacje ze światem i społeczeństwem).

Pisarz swe dzieciństwo spędził w Toskanii, młodość w Neapolu, gdzie uczył się kupiectwa, a następnie studiował prawo. W tym czasie zainteresował się sztuką i literaturą antyczną (korzystał z biblioteki królewskiej). Miał możliwość przebywania na arystokratycznych dworach, gdzie poznał **swą miłość – Marię d'Aquino, muzę jego twórczości, pojawiającą się w jego utworach pod imieniem Fiammetty. Jest ona także jedną z narratorek w Dekameronie.**

Około roku 1340 pisarz wyjechał z Neapolu do Florencji, by tam poświęcić się samodzielnej twórczości literackiej. W 1350 r. zaprzyjaźnił się z Francuskim Petrarką, a świadectwem wiele lat trwającej, silnej więzi między pisarzami jest bogata korespondencja.

Do wczesnej twórczości G. Boccaccia należą: *Trudy miłości*, *Nimfy Ameta* – romanse prozą, poematy *Złamany miłością* i *Teseida*, romans prozą *Fiammetta*, poemat pasterski pisany oktawą (tzn. strofą ośmiowersową, o układzie rymów abababcc) *Nimfy z Fiesole* oraz prozatorska opowieść *Elegia o pani Fiammetcie*. Za największe osiągnięcie dojrzałej twórczości Boccaccia badacze uważają cykl stu nowel *Dekameron*, powstały w latach 1349–1351. Dużo później napisany został satyryczny utwór *Bicz*.

Na początku lat 60. XIV w. Boccaccio przeżył kryzys emocjonalny i artystyczny, chciał nawet zniszczyć swoje dzieła literackie. Od 1362 r. zajmował się przede wszystkim twórczością erudycyjną, pisząc – głównie w języku łacińskim (***Dekameron powstał w języku włoskim***) – studia z literatury i kultury starożytnej (to właśnie ta część jego dorobku sprawiła, że zyskał miano jednego z pierwszych humanistów). Stał się też komentatorem dzieł Dantego Alighieri.

Giovanni Boccaccio zmarł **21 XII 1375 r.** w Certaldo.

Sokół jako część Dekameronu

Sokół jest to nowela pochodząca z utworu Dekameron.

Dekameron stanowi cykl stu nowel o różnej tematyce, powiązanych ze sobą oryginalnym zamysłem kompozycyjnym – są one opowiadane przez dziesięciu zewnętrznych narratorów, którzy sami są bohaterami cyklu. Owych dziesięciu narratorów-bohaterów – siedem panien i trzech młodzieńców – schroniło się w podflorenckiej willi we Włoszech (znajdującej się dwie mile od miasta) przed szalejącą w okolicy zarazą. Mowa o prawdziwym wydarzeniu – epidemii dżumy w Europie z 1348 roku, która tragicznie zdziesiątkowała ludność. By umilić sobie czas i przywrócić życiu zachwiany przez epidemię porządek, młodzi ludzie postanawiają, że codziennie każdy z zebranych będzie opowiadać przyjaciołom jedną opowieść (na zadany lub na dowolny temat; temat ten obowiązuje przez cały dzień, jest wyznaczany przez osobę, która tego dnia przewodniczy zabawie i która jest nazwana „królem” lub „królową”). W opowiadanych utworach zostaje przedstawione życie, obyczaje i mentalność ludzi w epoce Renesansu¹ i daje przekrojowy obraz społeczeństwa.

Sokół jest dziewiątą opowieścią piątego dnia, jego narratorką jest Fiammetta. Tematem piątego dnia jest szczęście w miłości, osiągnęte po licznych trudach i niepowodzeniach. Na przykładzie wyżej wspomnianej noweli łatwo przeanalizować tzw. **kompozycję szkatułkową całego cyklu, czyli kilka poziomów narracyjnych, zawierających się jeden w drugim.** Największą „szkatułką” jest zatem narracja o dżumie i o ucieczce młodych ludzi do wiejskiej posiadłości. W drugiej „szkatułce” Fiammetta opowiada o Domenichim. Najmniejsza – trzecia – „szkatułka” to opowieść Domenichiego przytoczona przez Fiammettę, czyli zasadnicza treść *Sokoła*.

Wyjaśnienie tytułu utworu

Tytuł utworu odnosi się do **sokoła – ptaka myśliwskiego będącego własnością głównego bohatera**, Federiga. Ptak jest centralnym punktem, wokół którego koncentruje się akcja, dzięki niemu zmienia się życie bohatera.

Używany w literaturoznawstwie **termin „sokół noweli”, który oznacza najistotniejszy motyw utworu (często rzecz, wokół której skupia się akcja)**, nawiązuje właśnie do *Sokoła* Boccaccia.

¹ Renesans we Włoszech datowany jest inaczej niż w Polsce – według niektórych badaczy zaczyna się już w XIII wieku i trwa do około 1520 roku.

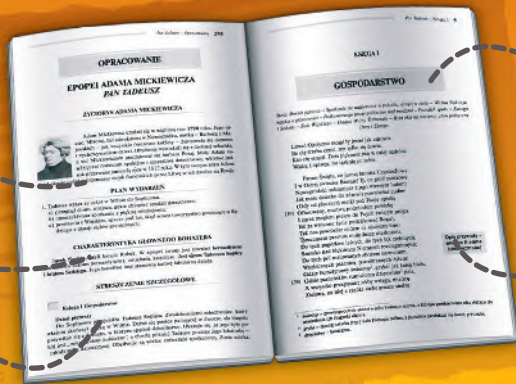

Spis treści

„Sokół”	7
---------	---

OPRACOWANIE

Biografia Giovanniego Boccaccia	13
<i>Sokół</i> jako część <i>Dekameronu</i>	14
Wyjaśnienie tytułu utworu	14
Czas i miejsce akcji	15
Bohaterowie	15
Plan wydarzeń	16
Streszczenie	16
Problematyka	18
Gatunek i budowa utworu	19
„Sokół noweli”	20
Charakterystyczne elementy kompozycyjne noweli	20
Indeks komentarzy	21

opracowanie

streszczenie

charakterystyka

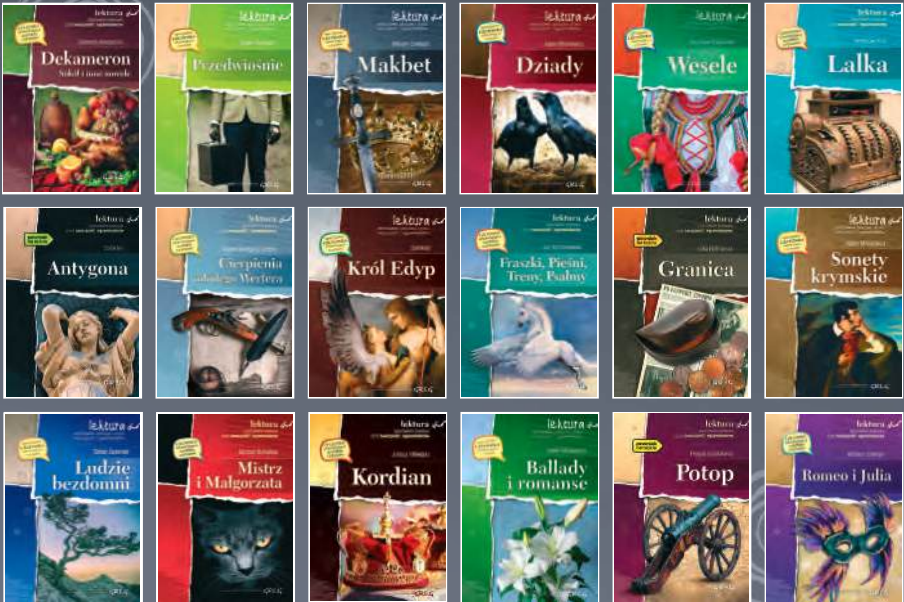
ważny cytat

problematyka

Pewniak na teście

Lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7517-939-2

9 788375 179392 >

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl